

Slutanalys av

Förnybarhetsdirektivet - Hållbarhetskriterier för biobränslen

Huvudsakligt innehåll (*utveckling i priorfrågor jmf med ursprungsförslag*)

- Det har införts en begränsning om stöd till användning av industriduglig rundved (rundved som går att använda av industrin). Medlemsstaterna bestämmer avgränsningen utifrån relevanta skogsbruks- och marknadsförhållanden.
- För övrigt ska biomassan användas efter kaskadprincipen, vilket innebär att den i första hand ska användas till produkter, sedan återanvändas eller återvinnas och först därefter utnyttjas för energiändamål eller deponeras. Principen skrivs fast i direktivet, vilket innebär att regleringen inte lämnas över till EU-kommissionen. Medlemsländerna får stort utrymme att göra undantag, exempelvis, om det inte finns industrier som efterfrågar virket. Också gallringsved och avverkning för att motverka brand och sjukdomsangrepp kan undantas.
- Hållbarhetskriterierna skärps på en del punkter för skogsbränslen. Det gäller exempelvis uttag av ved från gammelskogar (old growth forest). Men även här är det medlemsländerna själva som ska ange vilka skogar som avses. När det gäller ved från kalhyggen är det också de begränsningar som finns i nationell lagstiftning som ska gälla. Stubbar och rötter får inte användas.
- Gränsen för hållbarhetskriterierna sänks från 20 MW till 7,5 MW, ursprungsförslaget från EU-kommissionen var 5 MW.
- Krav på kilmatbesparingar jämfört med fossila bränslen skärps till 80 procent och gäller även alla befintliga anläggningar som är större än 10 MW (senast 2030) medan anläggningar som kommer i drift från 1 januari 2025 och är större än 7,5 MW måste klara reduktionskraven omedelbart. Detta kan jämföras med krav i EU-kommissionens ursprungsförslag som var 70 % för alla installationer som kommit i drift före 31 december 2025 och 80 % för alla nya installationer.
- Medlemsstaterna kan införa andra hållbarhetskrav bland annat krav på installation för sortering av material med fossilt ursprung i avfallsanläggningar.
- Stöd ska inte kunna ges för bioenergianläggningar som bara kan producera el, men även här finns en del undantag.

Det mycket långtgående förslaget från EU-parlamentet om att förbjuda användningen av primära skogsbränslen som grenar och toppar avvisades i förhandlingarna. Sammanfattningsvis har en rad förbättringar gjorts jämfört med ursprungsförslaget och i förhållande till vissa av parlamentets ändringsförslag, mycket tack vare ett intensivt påverkansarbete från Energiföretagen.

Effekter på kunderna

Inga direkta effekter på fjärrvärmekunderna förväntas men effekterna på kunderna beror på ambitionsnivån för tillämpningen både i Sverige och i andra länder. Medlemsstaterna möjlighet att införa andra hållbarhetskrav.

Effekter på elmarknaden och kraftsystemet och fjärrvärmens konkurrenskraft

Om Sverige gör en återhållsam implementering av lagstiftningen, vilket är högst sannolikt, blir effekten på elmarknaden, kraftsystemet och fjärrvärmens konkurrenskraft relativt liten. En skarpare tolkning i andra länder kan minska export av biobränslen från Sverige och förbättrar fjärrvärmens konkurrenskraft.

Högre ambitionsnivå i andra länder om kaskadanvändning av biobränslen eller skarpare tolkning av definitionen av gammelskogar kan påverka marknaden för biobränsle och bränslepriserna kan minska export av biobränslen från Sverige, men är troligen osannolikt.

Ett annat exempel är krav på installation för sortering av material med fossilt ursprung i avfallsanläggningar. En hög ambitionsnivå i Sverige innebär ökade kostnader för produktion av fjärrvärme och sämre konkurrenskraft medan en hög ambition i andra länder innebär minskade halter av plast och minskade klimatutsläpp från avfall som importeras vilket gagnar fjärrvärmens konkurrenskraft.

Effekter på medlemsföretagen; producenter, elhandlare och elnätsföretag och fjärrvärmeföretag

Lagstiftning innebär ökad administration för fjärrvärmeföretag. Jämfört med befintlig lagstiftning måste flera fjärrvärmeföretag klara hållbarhetskraven då kravet sänks från 20 MW till 7,5 MW.

När det gäller krav på klimatbesparingar och utsläppsreduktion måste företagen klara kraven för befintliga anläggningar (idag gäller kravet endast anläggningar som kom i drift efter 2021) men det finns god tid för företagen att förbereda sig.

Genomförande (tidsram, process, möjlig samverkan med andra intressenter)

Sverige har varit drivande i att mjuka upp kraven och kommer sannolikt göra en återhållsam tolkning av de krav där medlemsstaterna tillåts gå längre. Trots detta behöver vi bevaka att tillämpningen blir administrativt enkelt och kostnadseffektivt bland annat att Sverige inte ställer extra krav på sortering av avfall med fossilt ursprung än det som anges av direktivet. Vi kommer att fortsätta samverka med Energimyndigheten, Skogsindustrierna, LRF och Trädbränsleförbundet om bioenergi och med Avfall Sverige för att förhindra extra krav på sortering av avfall med fossilt ursprung.

Direktivet ska vara genomfört i medlemsstaterna inom 18 månader från det att direktivet trätt i kraft. Direktivet förväntas att träda i kraft under hösten 2023 vilket innebär att ett genomförande förväntas senast juni 2025.

Framtida påverkansfönster (tidpunkter för rapporteringar, utvärderingar enligt dir/förordn)

Som del av sin nationella Energi- och klimatplan måste Sverige senast 30 juni 2024 göra en utvärdering av hur mycket biomassa är tillgänglig för energiproduktion under perioden 2021-2030. Detta i enlighet med de kriterier som anges i artikel 29.

Historien visar också att det finns en risk för att de röster som verkat för mer långtgående krav fortsatt sätter tryck på lagstiftarna. Energiföretagen måste därför fortsätta sitt långsiktiga påverkansarbete i syfte att sprida kunskap och bygga allianser som kan motverka användning av hållbart producerad grot.